

KRIMINALISTIČNA DEJAVNOST

REIDOVA ZASLIŠEVALSKA TEHNIKA; KO LOVCI NA LAŽI POSTANEJO NJIHOV PLEN Igor Areh	3
JAVNO-ZASEBNO PARTNERSTVO IN MOŽNOSTI KORUPCIJE Daša Janja Banovec	4
UPORABNOST ORGANSKIH PRAŠKOV PRI IZZIVANJU PRSTNIH SLEDI Goranka Beguš, Matej Trapečar, Špela Malovrh	5
KAZNIVO DEJANJE PONAREĐITVE ALI UNIČENJA POSLOVNIH LISTIN – PRIKAZ IN/ALI PRIKRIVANJE (NE)VERODOSTOJNOSTI POSLOVNIH DOGODKOV Zoran Cunk	6
POSNETKI SPOLNE ZLORABE OTROKA KOT OGLED KRAJA KAZNIVEGA DEJANJA Danijela Frangež, Peter Košnik	7
ANALIZA PRIMEROV ZLORABE PODJETIJ IN APLIKATIVNOST UGOTOVITEV ZA IZBOLJŠANJE NADZORA NAD GOSPODARSKIM KRIMINALOM Larisa Gluhič, Petra Posega, Milan Šterpin	8
KONTROLIRANA POŠILJKA Vitko Hladin	9
OBVLADOVANJE ZAVAROVALNIŠKIH GOLJUFIJ PRI AVTOMOBILSKEM ZAVAROVANJU Nuša Anna Hrustek, Tomaž Čas	10
VPLIV EKONOMSKE KRIZE NA KRIMINALITETO ZOPER UMETNINE Saša Kuhar	11
ANALIZA RAZISKOVANJ SPLETNIH GOLJUFIJ S PREDPLAČILI V RS Igor Lamberger, Bojan Dobovšek, Boštjan Slak	12
»PRIORITETNI SEZNAM OSUMLJENCEV« V TEORIJI IN PRAKSI Darko Maver, Damjan Miklič, Danijela Frangež	13
PRAVNI VIDIKI ZASLIŠANJA OSUMLJENCA V PREDKAZENSKEM POSTOPKU Gregor Mlakar, Miroslav Žaberl	14
VLOGA ZMOŽNOSTI ZAZNAVANJA SPREMEMB PRI PRIČANJU Teja Primc	15
IDENTIFIKACIJA PO PRSTNIH ODTISIH Z UPORABO METODE ACE-V Matej Trapečar	16
OBRNJENO DOKAZNO BREME IN ORGANIZIRAN KRIMINAL Teja Videc, Bojan Dobovšek	17

**PRIJETJE IN PREDAJA OSEB V OKVIRU MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA DRŽAV ČLANIC
EVROPSKE UNIJE IN SODELOVANJA DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE Z OSTALIMI
DRŽAVAMI V OKVIRU SODELOVANJA NA KAZENSKEM PODROČJU
(POGLED PREISKOVALNEGA SODNIKA)**

Janez Žirovnik

18

TEŽAVNOST PRI PREISKOVANJU STEČAJEV PODJETIJ: PRIMER PODJETJA VEGRAD, D.D.

Zala Žvab, Anton Dvoršek

19

Reidova zasliševalska tehnika; ko lovci na laži postanejo njihov plen

Igor Areh

Namen

Avtor želi opozoriti na vzpostavitev kritične distance do zasliševalskih tehnik, ki prihajajo predvsem iz ZDA. Ker je forenzična psihologija v Sloveniji slabo razvita, se tuje znanje s tega področja pogosto prenaša v naše okolje prenagljeno in brez poglobljenih strokovnih analiz, uporabniki tako prenesenega znanja pa so pogosto zavedeni.

Ugotovitve

Zaradi razlik v zakonodaji Slovenije in ZDA se prisilne zasliševalske tehnike, kot je na primer Reidova, pri nas ne uporabljajo. Kljub temu pa lahko opazimo, da kar nekaj znanja kriminalistov izhaja iz zasliševalskih priročnikov, za katere velja, da so predvsem zbirke subjektivnih izkušenj avtorjev. Ti svoje priročnike agresivno tržijo in jih zavajajoče predstavljajo kot znanstveno utemeljene tehnike. Resnica je drugačna: priročniki temeljijo na nepreverjenih domnevah in na dvomljivih raziskovalnih ugotovitvah, obenem pa avtorji izkazujejo očitno nepoznavanje osnovnih psiholoških in metodoloških znanj.

Praktična uporabnost

V prispevku so predstavljene glavne kritike tipičnega predstavnika prisilnih zasliševalskih tehnik – Reidove tehnike. Raziskave zadnjih desetletij kažejo, da je uporaba takšnih tehnik neupravičena, saj znanost njihovih ugotovitev ne potrjuje, ali pa jim celo nasprotuje. Pri preiskovalcih, ki so pod vplivom priročnikov, se pojavljata napihovanje samozavesti in neučinkovitost prepoznavanja zavajanja, hkrati pa se poveča tveganje za pojav izsiljenega priznanja. Zaradi naštetega bi bilo dobro, da se v praksi preneha z uporabo priročnikov.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Današnja znanstvena dognanja in sodobni standardi varovanja človekovih pravic zavračajo uporabo Reidove tehnike, zato bi bilo treba tudi v slovenski preiskovalni praksi čim prej prevzeti in prilagoditi sodobne modele preiskovalnega intervjuvanja.

Ključne besede: zasliševanje, Reidova tehnika, kritična analiza, psevdoznanost

Javno-zasebno partnerstvo in možnosti korupcije

Daša Janja Banovec

Namen prispevka

Prispevek predstavi javno-zasebno partnerstvo in možnosti za pojav korupcijskih ravnanj, ki se lahko pojavijo pri takšni obliki sodelovanja. S prispevkom želimo pozornost strokovnih komisij v postopkih javno-zasebnega partnerstva ter nadzornih organov in revizorjev tega področja usmeriti na najbolj dovzetna področja za nepravilnosti pri sklepanju javno-zasebnega partnerstva in s tem pripomoči k zmanjšanju potencialnih korupcijskih ravnanj.

Metode

Osnova tega prispevka je analiza vsebine pisnih virov, nacionalne zakonodaje ter ugotovitev in načelnih mnenj oblikovanih s strani Komisije za preprečevanje korupcije. Obstoječa in nova spoznanja bodo z metodo deskripcije in metodo sinteze predstavljena z vidika slovenskih razmer.

Ugotovitve

Največ nepravilnosti v postopku javno-zasebnega partnerstva lahko omogoča že sam javni razpis, vendar pa tudi v ostalih fazah postopka lahko prihaja do večjih ali manjših nepravilnosti, ki imajo lahko tudi znake koruptivnih ravnanj. Ugotavljamo, da so v postopkih nastajanja in sklepanja javno-zasebnega partnerstva pogosto kršena načela, na katerih sloni javno-zasebno partnerstvo. Predvsem prihaja do kršitev načela konkurenčnosti med ponudniki in kršitev načela enakosti, z diskriminatorno obravnavo ponudnikov. V izogib tovrstnim deviacijam mora javni partner pri izbiri zasebnega partnerja oz. izvajalca javno-zasebnega partnerstva dosledno spoštovati Zakon o javno-zasebnem partnerstvu, Zakon o javnem naročanju in ostale spremljajoče zakone ter predpise.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Poznavanje korupcijskih tveganj na področju javno-zasebnega partnerstva omogoča lažje prepoznavanje in učinkovitejše upravljanje s tovrstno problematiko pri postopkih javno-zasebnega partnerstva.

Ključne besede: javno-zasebno partnerstvo, nepravilnosti, korupcija

Uporabnost organskih praškov pri izzivanju prstnih sledi

Goranka Beguš, Matej Trapečar, Špela Malovrh

Namen prispevka:

S prispevkom se želi ugotoviti, ali so organski praški cimeta, kurkuma in paprika uporabni kot reagenti za izzivanje prstnih sledi na površini stekla in plastike. Za primerjavo bo uporabljena fizikalna metoda – sivi specialni prašek kot preverjena standardna metoda za izzivanje prstnih sledi.

Metodologija

Poskus bo izveden v Nacionalnem forenzičnem laboratoriju v Ljubljani. Tri osebe bodo sodelovale kot donorji prstnih sledi na steklu in plastiki. Prstne sledi bodo izzivane s praškom cimeta, kurkume, paprike in daktiloskopskim praškom v več časovnih intervalih. Organski praški bodo pred uporabo dodatno homogenizirani in shranjeni v neprodušnih posodah.

Ugotovitve

Predvideva se, da se bodo praški cimeta, kurkume in paprike izkazali kot uporabni pri izzivanju prstnih sledi, in ne samo neposredno pa nastanku, temveč tudi v več časovnih intervalih.

Omejitve/uporabnost raziskave

Raziskava bo omejena na izzivanje prstnih sledi na dveh površinah. V prihodnje je preiskavo mogoče opraviti še na drugih vrstah kontaktnih površin in uporabiti tudi druge organske praške.

Praktična uporabnost

Kriminalistični tehniki in forenziki bodo ugotovitve lahko praktično uporabili pri ogledih krajev kaznivih dejanj in laboratorijskemu delu. Z raziskavo bi nadgradili dosedanja znanstvena spoznanja, z morebitnimi nadaljevalnimi preiskavami pa razširili obravnavano območje.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Rezultati preiskave bodo praktični in znanstveni doprinos zaradi ugotovitve možnosti izzivanja sledi papilarnih linij s pomočjo organskih praškov na različnih predmetih. Organski praški so v primerjavi z daktiloskopskimi praški neškodljivi za zdravje forenzičnega strokovnjaka, njihova uporabnost za tovrstne namene pa še ni ovrednotena.

Ključne besede: prstne sledi, steklo, plastika, organski praški, daktiloskopski praški

Kaznivo dejanje ponareditve ali uničenja poslovnih listin – prikaz in/ali prikrivanje (ne)verodostojnosti poslovnih dogodkov

Zoran Cunk

Namen prispevka

Prikazati želimo zgodovinski primerjalno pravni pregled kaznivih dejanj iz KZ in KZ-1 v Sloveniji v obdobju od leta 2000 do 2011, katerih objekt kazenskoopravnega varstva so poslovne listine ter tako prikazati bistveni kazalec (ne)verodostojnosti poslovnih dogodkov in ponuditi dodatno orodje za celovitejšo obravnavo izraznega področja tega kaznivega dejanja - kot »priprave« za izvrševanje drugih gospodarskih kaznivih dejanj in/ali sredstva za njihovo prikritje. Pri tem se bomo posebej osredotočili na obravnavo kaznivih dejanj s strani bistvenih deležnikov kazenskega postopka v Sloveniji: državnih tožilcev ter sodišč, pozornost pa bomo namenili tudi prikazu izrečenih pravnomočnih kazenskih sankcij.

Metode

V skladu z univerzalno dialektično teorijo sistemov bomo pri obdelavi podatkov uporabili kvantitativno metodo, s primerjalno metodo bomo opredeljevali značilnosti v obravnavanem časovnem obdobju, s kvalitativno metodo pa bomo definirali skupne značilnosti oziroma podrobnosti preučevanih razsežnosti ali značilnosti.

Ugotovitve

V primerjavi z, v javnosti velikokrat poudarjeno, veliko stopnjo gospodarske kriminalitete, je bilo v obravnavanem obdobju v Sloveniji pravnomočno procesuiranih relativno malo navedenih kaznivih dejanj. Kljub temu pa ni mogoče pritrčiti ugotovitvi, da je tudi v praksi teh kaznivih dejanj malo oziroma, da so redke.

Izvirnost/pomembnost prispevka

V Sloveniji pojavna oblika kaznivega dejanja ponarejanja poslovnih listin v dalj časa trajajočem časovnem obdobju še ni bilo prikazano, prav tako pa je le redko poudarjena vloga teh kaznivih dejanj pri odkrivanju in preiskovanju drugih gospodarskih kaznivih dejanj.

Ključne besede: ponareditev ali uničenje poslovnih listin, 240 KZ, 235 KZ-1, (ne)verodostojnost poslovnih dogodkov

Posnetki spolne zlorabe otroka kot ogled kraja kaznivega dejanja

Danijela Frangež, Peter Košnik

Namen prispevka

Namen prispevka je predstaviti pomen fotografij in video posnetkov pri preiskovanju in dokazovanju spolnih zlorab otrok.

Metode

Prispevek je pregledni in teoretični. Temelji predvsem na dostopni tuji in domači literaturi o obravnavani problematiki.

Ugotovitve

Pri preiskovanju spolnih zlorab otrok na internetu se preiskovalci pogosto srečujejo s posebnim krajem kaznivega dejanja. V začetnih fazah preiskovanja so to predvsem fotografije oziroma video posnetki, ki so bili najdeni pri patroljiranju interneta oziroma pri drugih preiskavah kaznivih dejanj s področja spolne nedotakljivosti otrok. Naloga preiskovalcev je, da s teh posnetkov pridobijo čim več informacij, s katerimi skušajo odgovoriti na vprašanja, kje in kdaj se je kaznivo dejanje zgodilo, kdo je storilec in kdo je žrtev. Preiskovanje poteka multidisciplinarno in večinoma v sodelovanju s tujimi državami. Z identifikacijo žrtve se začne tudi postopek zaščite žrtve. Nadaljnje faze preiskovanja vključujejo hišno preiskavo ter ogled kraja kaznivega dejanja, kjer se lahko pridobijo dokazi za nadaljnji predkazenski oziroma kazenski postopek.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Ugotovitve so namenjene preiskovalcem tovrstnih zlorab ter drugim, ki se poklicno ukvarjajo s tovrstno problematiko.

Ključne besede: ogled kraja kaznivega dejanja, internet, spolne zlorabe otrok, preiskovanje, dokazovanje, kriminalistika

Analiza primerov zlorabe podjetij in aplikativnost ugotovitev za izboljšanje nadzora nad gospodarskim kriminalom

Larisa Gluhić, Petra Posega, Milan Šterpin

Namen

Razlog za pisanje prispevka je ugotoviti, na kakšen način vodilne/vplivne osebe v podjetjih zlorablajo podjetja za lastne interese in v škodo ostalih zaposlenih in celotnega gospodarstva. Cilj je tako ugotoviti najbolj pogoste metode izčrpavanja, goljufanja, finančnih mahinacij, zlorab položaja, ki pripeljejo do zadolževanja in na koncu propada ter stečaja podjetij. Z analizo primerov odmevnih stečajev tako želimo na enem mestu zapisati ugotovitve glede izčrpavanja podjetij v Sloveniji in praks, ki pripeljejo do tega, s tem pa omogočiti boljši pregled nad morebitnimi napakami v sistemu in tako prispevati k izboljšanju nadzora in zakonodaje na tem področju.

Metoda

Glavni metodi bosta študija primera ter primerjalna metoda. Analizirali bomo večje število primerov podjetij v stečaju, pri čimer bomo pridobili informacije o načinu poslovanja in zlorab, s primerjalno metodo pa bomo lahko ugotovili ali prihaja do uporabe istih metod oziroma v kolikšni meri se te razlikujejo med seboj.

Ugotovitve

Ugotovitve raziskave bodo torej načini zlorabe in finančnega izčrpavanja podjetij, naše ugotovitve pa upamo da bodo v pomoč represivnemu sistemu v Republiki Sloveniji. Omejitve/uporabnost raziskave- raziskava se bo omejila na področje gospodarske kriminalitete v Republiki Sloveniji, naš cilj pa je, da bi bile naše ugotovitve uporabne za sodstvo, inšpekcijske službe, NPU...

Praktična uporaba

Prepoznavna največkrat uporabljenih metod finančnih malverzacij na enem mestu, s čimer želimo prispevati k boljšemu nadzoru nad takšnimi praksami. Izvirnost- mnenja smo, da bo naša raziskava pomembno prispevala k nadaljnjemu boju zoper gospodarsko kriminaliteto, saj bo na enem mestu združila metode slabitve in zlorab podjetij zaradi osebnih finančnih interesov vodilnih.

Ključne besede: gospodarski kriminal, finančne mahinacije, stečaj, korupcija, netransparentno poslovanje

KONTROLIRANA POŠILJKA

Vitko Hladin

Kriminaliteta lahko zaradi številnih negativnih socialnih, ekonomskih in družbenomoralnih posledic prizadene pomemben delež prebivalstva ter ogrozi nacionalno varnost v celoti. Poleg klasičnih oblik kriminalitete predstavljajo v času globalizacijskih procesov grožnjo varnosti zlasti mednarodni organizirani kriminal, ilegalni migracijski tokovi, trgovanje z ljudmi, ipd.. Zaradi vpetosti v mednarodne gospodarske, finančne in politične tokove ogrožajo notranjo stabilnost tudi pranje denarja, korupcija in terorizem. Soočanje s kriminaliteto v nacionalnem in mednarodnem okviru zahteva celovit, načrten in sistematičen odziv državnih inštitucij, civilne družbe in vseh državljanov na nacionalni, regionalni in lokalni družbeni ravni.

V prispevku predstavljam posebno preiskovalno tehniko Policije ti. »kontrolirano pošiljko«, ki se v vsakdanjem pogovoru pogosto zamenjuje s prikritim preiskovalnim ukrepom »kontrola pisem in drugih pošiljk«. Oboje navedeno pa je neločljivo povezano s pravico do zasebnosti. Pravica do zasebnosti (»Right to privacy« *angleško*, »droit au respect de la vie privée« *francosko* oziroma v »Recht auf Privatheit« oz. »Recht auf Privatsphäre« *nemško*), je elementarna človekova pravica – mednarodna in tudi ustavna pravica javnopravnega značaja ter osebna pravica civilnopravnega značaja, ki človeka varuje pred prekomernimi posegi državne oblasti, javnosti in drugih posameznikov v posameznikovo odločitveno, duševno, prostorsko in informacijsko zasebnost. V prispevku predstavljam pravne podlage, ki dovoljujejo uporabo tehnike »kontrolirane pošiljke« ter s tem posega v pravico do zasebnosti, načine njene izvedbe ter potek mednarodnega policijskega sodelovanja v konkretnem primeru. Analiziram konkreten primer iz sodne prakse ter odprta vprašanja, ki so se pojavila pri tem.

Ključne besede: kontrolirana pošiljka, kontrola pisem in drugih pošiljk, organiziran kriminal, pravica do zasebnosti

Obvladovanje zavarovalniških goljufij pri avtomobilskem zavarovanju

Nuša Anna Hrustek, Tomaž Čas

Namen prispevka

Družbene razmere in okoliščine so privedle do dokaj masovnega pojava (domnevnih) zavarovalniških goljufij in škode v zvezi z njimi, pri čemer so ta kazniva dejanja težko dokazljiva. Namen prispevka je predstaviti pojavne oblike zavarovalniških goljufij in posledice teh goljufij, ki se kažejo predvsem v finančnem oškodovanju zavarovalnic in povišanju zavarovalnih premij, kar oškoduje druge zavarovance. Osredotočili smo se na zavarovalniške goljufije pri avtomobilskem zavarovanju, saj so te najpogostejše.

Metodologija

Za potrebe prispevka je bila uporabljena deskriptivna metoda za obrazložitev pojmov s tega področja. Podatki so bili črpani iz strokovne literature domačih in tujih avtorjev, objavljenih strokovnih člankov in internetnih virov na to tematiko. Prav tako pa so bila v pomoč spoznanja, sklepi in stališča drugih avtorjev, za kar se je uporabilo kompilacijsko metodo.

Ugotovitve

Škoda, ki jo povzročijo goljufije v Evropi, je velika, saj zavarovalnice na letni ravni izgubijo več kot 100 milijard evrov. Zavarovalnice se kljub pozornosti, ki jo posvečajo odkrivanju in preiskovanju goljufij, soočajo s problemom neuspeha v povezavi s sankcioniranjem in povračilom škode, zato bodo morale tudi v prihodnje posvečati dovolj pozornosti pri sklepanju, povračilu in sankcioniranju zavarovanj, saj se lahko kaj hitro znajdejo v vrtincu goljufij in prevar.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek je pomemben predvsem za tiste, ki lahko s sprejetjem določenih ukrepov odpravijo pomanjkljivosti slovenskega zavarovalniškega sistema. Ker prispevek prinaša nekaj novih pogledov k že obstoječim zbirkam znanja, bo v korist tudi tistim, ki že imajo določeno znanje s področja obravnavane tematike.

Ključne besede: zavarovalnica, zavarovalniške goljufije, obvladovanje goljufij, avtomobilsko zavarovanje

Vpliv ekonomske krize na kriminaliteto zoper umetnine

Saša Kuhar

Namen prispevka

Namen prispevka je pokazati ali ekonomska kriza vpliva na kriminaliteto zoper umetnine.

Metodologija

Prispevek je nastal s pomočjo analize vsebine pisnih virov s področja obravnavane tematike.

Ugotovitve

V času ekonomske krize je zaznati porast premoženjske in nasilniške kriminalitete. Nezaposleni se obračajo h kaznivim dejanjem kot edinemu viru pridobivanja finančnih sredstev. Drugi pa so vedno bolj pripravljeni kupovati ukradeno blago, kar posledično vodi k povečanju kriminala in še večjemu številu tatvin, da bi zadostili povpraševanju. Na trgu umetnin je zaznati povečanje števila ponaredkov in del, ki imajo ponarejene certifikate, znatno pa se je povečalo tudi število plenjenj arheoloških najdišč. Zavedati se je potrebno, da je umetnina v negotovih časih dobra investicija, saj ohranja premoženjsko vrednost. Umetnina **z leti pridobiva na vrednosti**, ta pa je v večini primerov neodvisna od tržnih razmer. Na trgu umetnin je zaslediti povečanje števila umetniških del, kajti marsikdo je bil primoran, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, prodati svoje zbirke umetnin. Nakup umetnin je primeren za tiste, ki vlagajo za daljše obdobje in so trenutno likvidni. Ob tem pa morajo biti kupci pozorni na izvor umetnine, kakovost dela, oznake in posege na umetnini, dokumentacijo, ki spremlja umetnino, kupujejo pa naj v prodajnih galerijah, ki jamčijo za izvirnost dela in ne na črnem trgu.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Literatura na temo kriminalitete zoper umetnine je redka, zato bo prispevek zanimiv za potencialne kupce, preiskovalce ter druge, ki se srečujejo z umetninami.

Ključne besede: umetnina, ekonomska kriza, kriminaliteta zoper umetnine, organiziran kriminal

Analiza raziskovanj spletnih goljufij s predplačili v RS

Igor Lamberger, Bojan Dobovšek, Boštjan Slak

Namen prispevka

Namen prispevka je sumarizirati spoznanja o spletnih goljufijah s predplačili. V letu 2012 in prvi polovici 2013 smo z različnih zornih kotov raziskovali spletne goljufije s predplačili. Namen prispevka pa je predstaviti najopaznejše ugotovitve.

Metode

Uporabljene so bile tako kvalitativne kot kvantitativne metode. Kvantitativno smo analizirali podatkovno bazo, sestavljeno iz izsekov »ponudb« goljufov (imena pošiljateljev, podjetij, velikost provizije, velikost zneska, način kontaktiranja, ipd.), medtem ko smo kvalitativno analizirali vsebino pisem. Kvalitativni pristop smo uporabili tudi pri raziskovanju kriminalističnega preiskovanja tovrstnih goljufij, ko smo na to temo intervjuvali štiri slovenske kriminaliste.

Ugotovitve

Opazen je prehod iz klasičnega v spletno pošiljanje ponudb. Slovenci kljub majhnosti in omejitvi v jeziku dobivajo vrsto goljufivih ponudb. Ponudbe vsebujejo več prepričevalnih metod, ki pri določenih osebah aktivirajo specifične hevrstike in zato verjamejo ponudbam. Zaradi mednarodnih karakteristik je preiskovanje tovrstnih dejanj oteženo.

Omejitve/uporabnost raziskave

Pilotski segment (intervjuji s kriminalisti) raziskovanja prinaša uporabna spoznanja v primeru dopolnitve raziskave na večjem vzorcu. Majhnost vzorca je edina omejitev raziskave.

Praktična uporabnost

Prispevek nakazuje določene trende goljufij in modus operandi le teh. Nakazuje probleme neosveženosti in probleme pri preiskovanju kaznivih dejanj.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Prispevek predstavlja posodobljena spoznanja o tovrstnih goljufijah z različnih zornih kotov in bo tako zanimiv vsem, ki se ukvarjajo s prevencijo ali preiskovanjem tovrstnih kaznivih dejanj, kot tistim, ki se želijo samo seznaniti s to tematiko.

Ključne besede: goljufije s predplačili, nigerijska pisma, kibernetika kriminaliteta, preiskovanje

»Prioritetni seznam osumljencev« v teoriji in praksi

Darko Maver, Damjan Miklič, Danijela Frangež

Namen prispevka

Namen prispevka je opozoriti na metodo izdelovanja in vrednotenja seznama osumljencev (POIPAT), ki se lahko uporablja pri preiskovanju kaznivih dejanj z večjim številom možnih osumljencev. Na ta način se naredi prioriteta lista najbolj verjetnih storilcev in se predvsem nanje usmeri pozornost preiskovalcev

Metodologija

Pregled in analiza tuje strokovne literature s tega področja in analiza primera nerešenega umora na področju PU Ljubljana. Po vzoru POIPAT vrednotenja različnih okoliščin in značilnosti primerov smo izdelali lastni vprašalnik in točkovno ocenili najbolj verjetni vrstni red možnih storilcev.

Ugotovitve

Metodo POIPAT (Persons of Interest Priority Assessment Tool) je leta 2003 izdelal Larry Wilson z namenom čim bolj racionalnega in učinkovitega preiskovanja zapletenih primerov kaznivih dejanj, kjer se pojavlja večje število oseb in možnih storilcev. Gre za serijo vprašanj, ki so relevantna za preiskovanje, odgovori pa so ovrednoteni z določenim številom točk. Končni vrstni red možnih storilcev sega od najbolj verjetnih do najmanj verjetnih osumljencev, pozornost in resursi pa se nato usmerijo v podrobnejše preverjanje teh oseb. Pregledali in ocenili smo primer umora v Ljubljani in izdelali oceno verjetnosti za posamezne osumljence. Rezultati so spodbuda za nadaljnje razvijanje in uporabo te metode tudi v naši praksi.

Praktična uporabnost

Prispevek je spodbuda za nadaljnje raziskovanje. Je tudi prispevek k uporabi novih kriminalističnih tehnik.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Pri nas še ni bilo posebnega članka ali raziskovanja o tej problematiki, zato je to spodbuda za nadaljnje proučevanje.

Ključne besede: kriminalistika, kriminalistična taktika, umori, nerešeni primeri, pogrešane osebe, organizacija preiskovanja, profiliranje storilcev

Pravni vidiki zaslišanja osumljenca v predkazenskem postopku

Gregor Mlakar, Miroslav Žaberl

Namen prispevka

Predmet preučevanja je izvajanje policijskih pooblastil, ki se nanašajo na zbiranje obvestil od domnevnega storilca kaznivega dejanja v predkazenskem postopku.

Metode

Prispevek temelji na metodah neposrednega in posrednega opazovanja, analize besedil, metodo sinteze spoznanj, primerjalno in primerjalnopravno metodo in metodo statistične obdelave podatkov.

Ugotovitve

Policija je do 13.7.2004 v predkazenskem postopku smela pridobivati izjave od osumljenca samo neformalno. Novela ZKP-E (Ur. list RS, št. 56/2003), ki je konkretno posegla v področje zbiranja obvestil od domnevnega storilca kaznivega dejanja v predkazenskem postopku, je položaj osumljenca v predkazenskem postopku bistveno spremenila. Od tega je minilo že nekaj časa, vendar še vedno ostajajo določene nejasnosti in dileme, saj so si tudi teoretiki in pravni strokovnjaki na nekaterih delih postopka različnih mnenj.

Omejitve/uporabnost raziskave

Članek nudi konkretne rešitve tako s pravnega kot tudi s praktičnega vidika. Pooblastila policije, ki se nanašajo na pridobivanje izjav od osumljenca, so obrazložena s pomočjo sodne prakse, mnenj strokovnjakov kot tudi lastnih izkušenj, s čimer so pojasnjene nekatere dileme, nejasnosti, izražena so priporočila in mnenja, kar bi lahko pripomoglo k strokovnejšemu, uspešnejšemu in predvsem učinkovitejšemu izvajanju pooblastila.

Praktična uporabnost:

V članku je na nazoren način opisan postopek razgovora z osumljencem, ki bi se ga lahko posluževali policisti in kriminalisti pri izvajanju pooblastila.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Pojasneni so praktični problemi, s katerimi se zasliševalci v praksi soočajo, ter izpostavljeni tisti, ki bi jih bilo dobro rešiti z bodočo zakonodajo.

Ključne besede: predkazenski postopek, zbiranje obvestil, pridobivanje izjave, zaslišanje

Vloga zmožnosti zaznavanja sprememb pri pričanju

Teja Primc

Namen prispevka

Namen prispevka je predstavitev eksperimenta, ki smo ga izvedli v središču mesta Ljubljane, s katerim smo preučevali vpliv spola in starosti na zaznavanje sprememb v vizualni okolici. Cilj je bil ugotoviti, če in kakšno vlogo imajo razlike v spolu in starosti pri procesu zaznavanja in spominjanja ter preučiti vpliv prezrtja spremembe pri pričevanju očitvidcev in osumljencev kaznivih dejanj.

Metode

V prvem delu prispevka smo uporabili deskriptivno metodo, v okviru katere smo analizirali tekste domače in tuje literature. V drugem delu smo uporabili eksperimentalno metodo, kateri je sledila interpretacija in analiza rezultatov. Na ulici smo mimoidoče spraševali za smer do bližnje stavbe, pri tem pa sredi pogovora prikrito zamenjali prvega sogovornika z drugim.

Ugotovitve

Le tretjina mimoidočih je opazila zamenjavo sogovornika. Preostali, ki spremembe niso zaznali, so nadaljevali s pogovorom, kot da se ni nič zgodilo. Večinoma so bile ženske tiste, ki so opazile spremembo. Spremembe niso zaznali posamezniki, starejši od 40 let ali mlajši od 30 let. Tisti, ki spremembo so zaznali, so bili stari med 30 in 40 let.

Omejitve / uporabnost raziskave

Glavna omejitev raziskave je majhen eksperimentalni vzorec, da bi podali konkretne zaključke o tej problematiki.

Praktična uporabnost

Rezultati raziskave nakazujejo na nekatere omejitve pri zaznavanju in procesu spominjanja. Poznavanje omejitev in zanesljivosti pogojev pričanja naredijo pričanje koristno.

Izvirnost / pomembnost prispevka

Ugotovitve so namenjene vsem posameznikom, ki lahko spoznanja, navedena v prispevku, upoštevajo pri presojanju verodostojnosti pričanja.

Ključne besede: pozornost, prezrtje spremembe, pričanje, spol, starost

Identifikacija po prstnih odtisih z uporabo metode ACE-V

Matej Trapečar

Namen prispevka

S prispevkom se želi ugotoviti trenutno stanje na področju identifikacijskih postopkov prstnih odtisov v slovenskem prostoru ter predlagati sodobne metode.

Metodologija

Analiza bo opravljena na podlagi poročil o preiskavah z daktiloskopskimi mnenji, ki se izdelujejo v Nacionalnem forenzičnem laboratoriju v Ljubljani za potrebe policije, tožilstva in sodišč. Preiskoval se bo identifikacijski postopek z dosedanjim numeričnim pristopom oz. standardom in metoda analiza-primerjava-vrednotenje in verifikacija (ACE-V).

Ugotovitve

Postopek identifikacije na podlagi osnovnega vzorca in numeričnega standarda se dopolni z metodo ACE-V, kjer je poleg znanstvenega pristopa tudi preglednejša dokumentacija postopka analize, primerjave, vrednotenja in verifikacije prstnih odtisov.

Omejitev raziskave

Raziskava bo omejena, kljub spoznanjem tuje forenzike, na slovenski prostor.

Praktična uporabnost

Kriminalistični tehniki in forenziki s področja prstnih odtisov bodo ugotovitve lahko praktično uporabili pri podaji svojih ugotovitev, poročil in izvedenskih mnenj.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Rezultati preiskave bodo znanstveni in praktični doprinos zaradi nadgradnje postopka identifikacije po prstnih odtisih.

Ključne besede: prstni odtisi, identifikacija, metoda ACE-V

Obrnjeno dokazno breme in organiziran kriminal

Teja Videc, Bojan Dobovšek

Namen prispevka

Institut obrnjenega dokaznega bremena sedaj kot novost tudi v civilnih postopkih omogoča uspešen boj zoper protipravno pridobljeno korist. Področje mladega nastanka, njegova predvidena zmožnost združljivosti z obstoječim pravnim redom, uporaba ter primerjava z drugimi državami članicami Evropske unije – Republika Irska je vodilna na tem področju ter njihovimi kazenskimi in civilnimi pravnimi postopki, so namen tovrstnega prispevka.

Metode

Prispevek na podlagi razvoja in vzročno-posledične povezanosti obravnavanega instituta povzema določena opažanja in spoznanja ter stališča, kar posledično omogoči oblikovanje novih sklepov in (spo)znanj obravnavanega področja.

Ugotovitve

Zahtevam EU je bilo z ustanovitvijo različnih inštitucij pri nas zadoščeno, kot tudi na področju prava, kjer dovolj dosledno upoštevamo navodila. Problem se pokaže pri samem izvajanju zakonov, kot tudi ne-delovanju nekaterih inštitucij. Statistika, ki opisuje trenutno stanje pri nas še ne beleži uporabe instituta obrnjenega dokaznega bremena. Zato pa podatki za področja začasno zavarovanega, zaseženega in odvzetega premoženja od leta 2010 dalje kažejo vzpodbudne rezultate, čeprav še ni znano, ali bo prišlo do dokončnih obsodilnih sodb in dokončnega odvzema protipravno pridobljenega premoženja. Uradno Republika Slovenija beleži le tri pravnomočne sodbe v zvezi s pranjem denarja, na osnovi kazenskega prava.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Obrnjeno dokazno breme je pri nas področje mladega nastanka, ki je postalo aktualno zadnji dve leti, medtem ko imajo nekatere tuje države že dolgoletno prakso obravnavanega področja. Odprte so torej možnosti za raznovrstne razprave in raziskave na tovrstnem področju. Podani predlogi in smernice za morebitno nadaljnjo uporabo pa naj pomenijo dodaten doprinos k stroki.

Ključne besede: organiziran kriminal, gospodarski kriminal, konfiskacija, obrnjeno dokazno breme, protipravno pridobljeno premoženje

Prijetje in predaja oseb v okviru medsebojnega sodelovanja držav članic Evropske unije in sodelovanja držav članic Evropske unije z ostalimi državami v okviru sodelovanja na kazenskem področju (Pogled preiskovalnega sodnika)

Janez Žirovnik

Namen prispevka

Avtor v prispevku s perspektive preiskovalnega sodnika, ki se vedno pogosteje srečuje z izzivi instituta izročitve, prikazuje teoretična izhodišča in pot, ki je privedla k sedanji ureditvi tega področja, pri čemer kot praktik opozarja na pomembne določbe, ki jih je treba upoštevati že v predhodnem postopku, ko le-tega vodi policija, kot tudi na določbe, s katerimi se v praksi srečujejo sodniki, ki odločajo o predaji zahtevane osebe.

Še posebej pa so v prispevku prikazane podobnosti in razlike, ki se nanašajo na predajo osebe med državami članicami Evropske unije, ter na tiste, ki se nanašajo na predajo drugim državam z območja bivše skupne države, ki se izvajajo na podlagi mednarodnih pogodb in dvostranskih sporazumov in se nanaša na področje izročitve oseb, za katere je to področje ostalo urejeno v Zakonu o kazenskem postopku (ZKP).

Metodologija

Osnovno izhodišče prispevka predstavlja analiza normativne ureditve in sprejeta sodna praksa na obravnavanem področju.

Ugotovitve

Enotna urejenost obravnavanega področja pomeni bistveno časovno in postopkovno prednost pred drugimi postopki predaje in omogoča zahtevanim osebam čimprejšnji postopek pred pristojnimi sodišči.

Izvirnost

Avtor prispevka prihaja do zaključkov, da bi z aplikacijo postopkov, ki sedaj veljajo na prej navedenih področjih, tudi na države, ki niso članice Evropske unije, zlasti na področju sodelovanja v kazenskih zadevah, nedvomno poenostavili in občutno skrajšali postopek predaje

Ključne besede: mednarodno sodelovanje, prijetje in predaja, izročitev, konvencija

Težavnost pri preiskovanju stečajev podjetij: primer podjetja Vegrad, d.d.

Zala Žvab, Anton Dvoršek

Namen prispevka

S prispevkom želimo opozoriti na zahtevnost problematike preiskovanja stečajev podjetij v Sloveniji. Zaradi sedanje gospodarske krize smo priča številnih stečajev podjetij, predvsem v gradbeništvu, vendar pa preiskava pogosto pokaže, da stečaj ni posledica gospodarske krize, temveč malomarnega, ali celo naklepno pridobitniškega ravnanja vodstev podjetij.

Metode

Z analizo dostopne strokovne literature in področne zakonodaje bomo prikazali težavnost preiskovanja stečajev, pri katerih obstaja sum namernega oškodovanja upnikov. Za dokazovanje takšnih ozadij je potrebno dobro sodelovanje stečajnih upraviteljev, policije, davčne uprave in drugih nadzornih mehanizmov.

Ugotovitve

V času gospodarske krize smo priča večjemu številu podjetij, ki gredo v stečaj. Stečajni upravitelji, ki preverjajo terjatve upnikov in poslovne dogodke pred stečajem, pogosto ugotavljajo, da podjetje ni poslovalo v skladu z računovodskimi standardi. Odgovorni se izgovarjajo, da je razlog za to gospodarska kriza, podrobnejši pregled finančnih in materialnih tokov pa lahko pokaže na namerno izčrpavanje podjetja skozi dajanje različnih »posojil« hčerinskim družbam in druge oblike nezakonitega odtoka premoženja, kar povzroči stečaj podjetja. Na konkretnem primeru podjetja Vegrad, d.d. bomo tudi predstavili indice, ki kažejo na sum kaznivega dejanja Povzročitev stečaja z goljufijo ali nevestnim poslovanjem (226. člen Kazenskega zakonika) ter izpostavili druge akterje, ki bi morali delovati pred uvedbo stečajnega postopka omenjenega podjetja.

Izvirnost/pomembnost prispevka

Ugotovitve prispevka so namenjene zlasti revizorjem, kriminalistom, računovodskim delavcem, stečajnim upraviteljem in drugim, ki preprečujejo in odkrivajo primere stečajev zaradi kriminalnih ravnanj.

Ključne besede: stečajni postopek, gospodarska kriminaliteta, kriminalistično preiskovanje